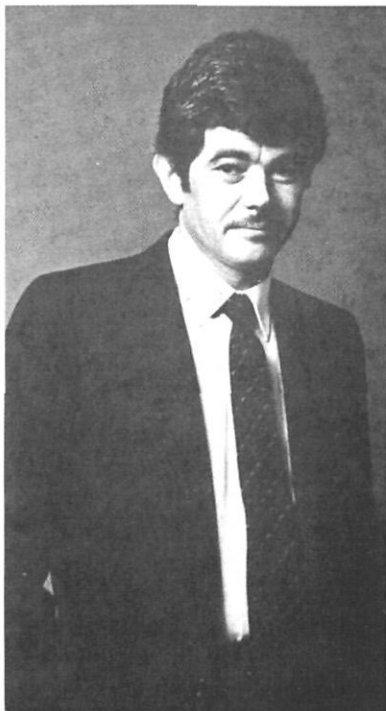

esperit forjat en tantes proves, sabem que aquest tremp també li venia de Girona. En recordar els anys de la infantesa, confessava que la vida li havia arrabassat els antics enlluernaments, i afegia: “Les il·lusions, però, no ens han deixat del tot, que era massa viva la llum gironina que les féu clares i belles”.

Una constel·lació de ciutats

A propòsit de Joan Maragall, Josep Pijoan té escrita aquesta observació: “Com a ciutadà, com a barceloní, Maragall creia que Verdaguer era un excel·lent excursionista, un pagès important. No podeu pas fer-vos una idea de la diferència que hi hagué, en l'època de Maragall, entre la ciutat i la resta del país, la pagesia, la rusticitat, el camp”.

Ara, al cap d'un segle, el nét de Maragall, barceloní també i alcalde de Barcelona, pot afirmar: “Jo crec que l'ideal de societat és aquell en el qual la frontera entre la ciutat i el camp ja no existeix tant”.

Convidat pel Col·legi de Periodistes, Pasqual Maragall va pronunciar a Girona una conferència sobre la Catalunya de les ciutats. Lúcid i distès, va donar una autèntica lliçó, densa i amena alhora, amb il·lustracions didàctiques que ell mateix va qualificar de pàgines viscudes, com ara l'explicació del concepte nord-americà de ciutat a través de l'experiència de la seva estada a Baltimore com a professor —justament— d'economia urbana. Bo i reprenent el fil d'una xerrada feta a Figueres, va tornar a exposar el seu concepte de Catalunya com un sistema de ciutats: “En la taca de la nova cartografia per satèl·lit i en la realitat dels seus fluxos econòmics i socials, Catalunya apareix avui als ulls de l'observador com una xarxa de ciutats, petites i no tan petites, mitjanes i més grans; com un conjunt d'aglomeracions de ciutadans. Catalunya és avui una realitat urbana”.

Europa, va dir Maragall, és també una constel·lació de ciutats: “El que és propi d'Europa són les ciutats. Són cares, complicades, s'han de mantenir... però aquesta és també la seva riquesa”. Recordava que entre Viena i Budapest, entre Viena i Praga, entre Viena i Munic, només hi ha tres-cents quilòmetres, és a dir —si no hi hagués fronteres—, tres hores de cotxe. I afegia: “No hi ha cap més lloc en el món, que no sigui Europa, on això sigui possible”.

Els catalans som, en efecte, un tros d'aquesta Europa tan urbana. I estem, segons Maragall, en el bon camí del futur, perquè la situació òptima és aquella en la qual “el camp està molt més urbanitzat i molt més dotat dels serveis que ara anomenem urbans; urbanitzat en el sentit de la comoditat, de la possibilitat de viure-hi amb un determinat nivell de dignitat, de coneixementss, de contactes humans”.

Tot això venia bé com a teló de fons dels convenis de cooperació cultural signats aquell mateix dia entre Barcelona i Girona. Joaquim Nadal, alcalde de Girona, reblava el clau quan traslladava aquesta teoria al terreny pràctic de l'osmosi indispensable entre les dues ciutats. El tema que aquesta *Revista* va posar sobre la taula en l'editorial de l'últim número assolia així, amb paraules i fets, una nova actualitat.

Barcelona i les Girones

Tema ben viu, aquest de les relacions entre Barcelona i les altres ciutats catalanes que Vicenç Villatoro, en un article premiat de *Serra d'Or*, va anomenar “les Girones”. “No hi ha gaires països —deia— que tinguin aquesta xarxa sòlida de ciutats intermèdies. No tothom té la sort de tenir tantes Girones”.

Pasqual Maragall recorda que Viena és a 300 km. de Budapest, de Praga i de Munic: “Això només passa a Europa”.

*Barcelona és només
a 100 km. d'unes
quantes Girones.
Això només passa a
Catalunya.*

Jaume Lorés venia a dir el mateix i quelcom més en un altre article, a *La Vanguardia*. Recordava que les ciutats petites, més ofegades per la dictadura que les grans aglomeracions, trobaven ara amb la democràcia la seva possibilitat de plena realització, i propugnava la seva dinamització en paral·lel a la natural promoció barcelonina: “*Encontrar un equilibrio entre la macrocefalia barcelonesa y el desarrollo de las ciudades intermedias es una tarea difícil. Porque el renacimiento de las ciudades no debe producirse a costa de desactivar la vitalidad barcelonesa. Pero, por otro lado, la renovación creativa de Barcelona no puede producirse poniéndose de espaldas, o ignorando, el resto de Cataluña*”.

Joaquim Nadal insistia en el tema en el pòrtic del catàleg de l'exposició antològica de Comadira: “La incomunicació freqüent entre la malla de ciutats que és Catalunya és un problema seriós que des de fora de Barcelona hauríem de mirar de resoldre. Girona aspira a ser no un mite llunyà, ni un petit racó de món, sinó una fita necessària i útil...”

No volem ser, deia Nadal, “un recurs fàcil gironí/empordanès de cap de setmana”. Les Girones, deia Villatoro, no poden ser “la nota folklòrica, les restes del passat en el present”. Han de significar molt més perquè són, realment, molt més. Un mallorquí resident a Barcelona va resumir-ho a Girona, l'any 1913, quan va venir-hi a fer de Mantenedor dels Jocs Florals. En la solemnitat de les seves paraules, pròpies de l'època i de l'ocasió, s'hi troba expressat tot el que avui es torna a dir amb un estil més directe i amb uns mots més planers: “Enlloc com aquí s'hi custodia el principi essencial del nostre caràcter (...) com l'element purificador de la naturalesa, com el corrent de renovació que infon una altra sang incorrupta en l'organisme, viciat pels propis excessos, de la civilització metropolitana”.

El gironí de Somerset Maugham

Hi ha un moment màgic en el viatge en tren de França a Barcelona. Quan, després de resseguir el curs del Ter des del Congost a Pedret, es travessa l'Onyar a pocs metres de la seva confluència, apareix de sobte, a una banda, el decorat imposant de la Girona de pedra; a l'altra, la massa vegetal de la Devesa. Bertrana, Pla, Garcés i Bech han cantat les meravelles